

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Cesta dětí vedoucí do dětského domova

Autor práce: Dejová Natálie

Obor studia: Sociální a charitativní práce

Posudek vypracovala: Mgr. Petra Tlčimuková

Datum: 15. 5. 2018

Práce se věnuje zajímavému tématu příčin, které vedou k umístění dětí do dětských domovů. Je rozdělena na *Úvod*, sedm kapitol, *Diskuzi* a *Závěr*, přičemž zbytek bych doporučila ponechat bez číslování kapitol. Co do rozsahu práce dopovídá nárokům na bakalářskou práci a má být případovou studií, jejímž těžištěm je výzkum ve vybraném dětském domově. Část věnující se metodologii výzkumu, analýze dat a jejich interpretaci je nicméně podstatně kratší. Jako důvod pro výzkum ve zvolené oblasti autorka uvádí, že 1/ vychovatelky přikládají příčinám cest dětí do dětského domova velkou důležitost a 2/ rušení dětských domovů a jejich nahrazování jinými typy náhradní péče není vhodným řešením pro všechny děti (s. 6). Jazyková úroveň textu je dobrá, místy se vyskytují nevhodné obraty jako „Práce bude zakončena závěrem,“ (s. 7) či „knihy z odborné literatury“ (s. 7).

První tři kapitoly autorka věnuje klíčovým konceptům souvisejícím s tématem práce, sociálně-psychologickým patologiím souvisejícím s nefunkční rodinou a právním normám a ošetřením. Na straně 9-11 nabízí výčet pěti funkcí rodiny, přičemž není zřejmé, jestli souhrn funkcí vytvořila sama nebo využila *Základů sociální pedagogiky* od Krause. Srozumitelnost ztěžuje fakt, že zde používá dvojí značení. Na straně 11 chybí odkaz na zdroj užití typologie od Voilandové a Buella před samotným výčtem typů rodin. Chybí provázání kapitoly 1.4 *Sociálně – právní ochrana dětí* s předchozí částí, což je opakující se a problém práce. Na straně 20 také chybí odkaz, který by měl být uvedený ještě před samotnou typologií Langmeiera a Matějčka. Kapitola třetí představuje seznam příčin umístění dětí do dětského domova, ovšem podobně jako v případě výčtu funkcí rodin chybí kontextualizace a vzájemné propojení jednotlivých podkapitol uvádějící rozdílné příčiny. Autorka, soudě dle odkazů v těle textu, přichází s vlastním seznamem vzniklým na základě kompilace odborných textů (?). Z textu není zřejmé, zda a proč Vágnerová řadí „poruchy chování dítěte“ mezi příčiny jeho umístění do dětského domova (s. 23-24). Stejně tak z podkapitoly 3.7 *Syndrom CAN (týrání, zanedbávání, zneužívání)* není jasné, jestli je autorka názoru, že syndrom CAN je příčinou umístění dítěte do dětského domova, nebo je tou příčinou samotné týrání, zanedbávání a zneužívání dítěte. Dochází zde k nepochopení kauzality dějů, kde syndrom je následek, jehož příčinou je týrání (viz s. 25, *Základní rozdělení syndromu CAN* a podkapitola 3.7.1 *Následky syndromu CAN*, kde by se správně mělo mluvit o projevech syndromu).

Přechod do čtvrté kapitoly informující o dětském domově Radení je opět bez jakéhokoliv propojení s předchozími kapitolami. Zároveň by bylo vhodné tuto část již zařadit do části výzkumné. Kapitola pátá stejně skromně jako v *Úvodu* pouze zmiňuje cíl práce a hlavní výzkumnou otázku „Jaké faktory přispívají k umístění dětí do dětského domova?“ (s. 7 a 30). Ta nasvědčuje

zájmu o kauzální příčinnost dějů spojených se vzniklou situací pobytu dětí v dětských domovech. K zodpovězení otázky volí kvalitativní výzkumnou strategii, kterou blíže nespecifikuje. Kapitola 6 *Metodika* nepopisuje metodiku, ale chce se spíše věnovat metodologii výzkumu (metodika není metodou ani metodologií). Bylo by vhodné užité citace propojit se zbytkem textu. Autorka zvolila formát kvalitativní případové studie (ovšem zaměřuje případovou studii s jednotlivými případy/respondenty, s. 31). Respondenty volila účelovým výběrem, přičemž kritéria tohoto výběru zůstávají záhadou (s. 31, jaké specifické vlastnosti měly děti mít, odlišnost případů a výjimečnost případu vůči čemu). Zcela postrádám informaci o tom, s jakým typem dat autorka pracovala a jakou formou. Aniž bychom se dozvěděli více o průběhu výzkumu a analýzy dat, autorka přechází k výsledkům (s. 32). Až v této části se dozvídáme, že pro analýzu dat volila metodu otevřeného kódování. Tato informace patří do metodologické části. Citace jsou výňatky z kazuistik jednotlivých dětí, tudíž se zdá, že se jedná o výhradní zdroj dat, se kterým autorka pracovala. Nicméně i přesto zároveň mluví o respondentech, což spíše svědčí o tom, že prováděla rozhovory, o kterých se ovšem z práce nic nedozvídáme. O průběhu kódování se také nic nedozvídáme: proč autorka volila pouze otevřené kódování? Kódovala po řádcích, po odstavcích či jinak? Vhodnějším zdrojem inspirace a návodných informací k postupu kódování v kvalitativním výzkumu než je odkazovaná publikace Švaříčka a Šed'ové *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách* by byl například Strauss a Corbinová s knihou *Základy kvalitativního výzkumu*. Pokud by autorka bývala čerpala z této publikace a využívala metodu zakotvené teorie, bylo by i její zaměření se na příčinnost v kvalitativním výzkumu lépe zdůvodnitelné. Ocenila bych podrobnější vhled do metodologie výzkumu, a tedy i vzniku stěžejního výstupu výzkumu, tj. kategorií, které nabízí na straně 32 jako výsledek užití metody otevřeného kódování. Kategorie, které autorka předkládá, jsou poměrně široké a navzájem se prolínají. Ačkoliv je tato část práce vcelku zdařile napsána a nabízí zajímavý vhled do empirických dat výzkumu, je bohužel poměrně krátká. Oceňuji následnou rozsáhlejší diskuzi, ve které autorka srovnává svá zjištění s postřehy odborníků na danou problematiku, s jejichž díly pracovala v prvních kapitolách. Zřejmě není překvapením, že umístování do domova dětí je důsledkem souhry mnoha příčin (s. 41 a 47).

V celkovém náhledu hodnotím práci jako odpovídající požadavkům na bakalářskou práci a s výše uvedenými výtkami ji doporučuji ji k obhajobě s hodnocením 2.

Otázky:

Nakolik jsou výsledky Vašeho výzkumu o příčinách umístování dětí do dětských domovů zobecnitelné?

Jaké další hlasy by bylo dobré vyslyšet, abyste získala ucelenější náhled na zkoumanou problematiku? Jaké metodologické limity přináší výlučné zkoumání kazuistik?